

GEORGII VALLAE PLACEN
tini, de Urinae significatione
ex Hippocrate.

Prima Urina est, cum eius *Sana et prima.*
alba fuerit ^{c. sedim.} ὑπόστασις, quam Hippo. 4.
substantiam dicere possumus, & 7. libro
& leuis, & æqualis perpetuo Aphorismorum
tuo si morbus extiterit. Si
gnificat namque non diuturnam fore egritudinem.
Si uero desit, ut puram quandoque mingat,
quandoque subsidat album quoddam, & leue,
tum diuturnior efficitur morbus, & suspecta
sanitas. *Subrufa.* Si fuerit urina sub
rutilla, nec non si fuerit urina subrufa, & sub
stantia subrufa, & leuis, diuturnior hæc
quam prima, uerum multo salubrior. Præ
cipites autem in urinis substantiæ, malæ, qui
bus adhuc peiores sunt etiam foliose, at te
nues, & albæ admodum malæ, quibus im
probiores furfuraceæ, nebulæ suspensæ, &
mobiles in urinis, albæ quidem bonæ, ni
græ uero malæ. Si erit tenuis & rutilla uri
na, ægritudinem significat crudam, at diu
turnam, & sine periculo esse non potest.
Lethalis autem male olens, & atra, & crassa
siue uirilîs, siue muliebris, atra urina pessî
ma, infantibus autem aquosa, quibus urinae

tenuēs, & crudæ minguntur, diuturna cū
 alia signa constiterint. Si his deorsum pe-
 tet hypostasis, & areæ supernæ innatarint,
 licebit improbare, colliquefactionis signū
 est. Considerandæ porro urinæ, in quib
 bus sunt nebulæ, sursum ne an deorsum
 meent, quosq; colores habeāt, deorsum
 labentes, cum coloribus iam memoratis
 malas esse decet arguere. Nec te fallat uesi-
 ca ipsa egra, quæ huiusmodi aliquam red-
 dat urinam, nec enim totius est corporis
 signum, sed ipsius per sese, quibus urinæ
 crassæ, guttosæ, paucæ, non febricitantibus
 copia ex his tenuis adueniens prodest, præ-
 cipue tales adueniunt, quibus à principio
 uel e uestigio stabilitur hypostasis, quibus
 urinæ exasperant soemur, ñs cephalalgia
 aut adsunt, aut aderunt. Quibus urine per-
 spicuae albæ sunt improbæ, præcipue in
 phreneticis apparētes. Quibus hypochon-
 dria sublata perturbata ilium dolore acces-
 dente, ñs alui humectantur, nisi natura di-
 stillationibus agantur, uel urinæ subsit co-
 pia, hæc sane in febribus. Quibus sanguis
 uel pus mingitur renum, uel uesicæ exhul-
 cerationis est argumētum. Quibus in uri-
 na crassa existente minute caruncule tanq;
 pili pariter adueniunt, ñs à renibus excer-

κεφαλαλ
 γία, aliquñ
 fit ex solo
 malo tem-
 peramēto
 corporis,
 aliquādo
 ex nimia
 humorū
 copia.

nitur. Quibus in urina crassa existente fur-
furacea eminguntur, eorum uesica scabies
scit. Quibus sponte sanguis mingentibus
exiteis à renibus significatur uenulæ fra-
ctura. Quibus in urinis harenosa subest ma-
teries, in uesica calculescit. Si noctu minga-
tur multum exiguum excrementum lon-
ga debilitate significatur. Quibus biliosæ
hypostases, superne autem tenuitates cele-
rem ægritudinem significant. Quibus in
urinis insident bullæ ex renibus significant
ægritudinem, eamque longam fore. Quibus
februm uertigines à principio sunt, & pul-
satus capitis, & urina tenuis eis expectan-
da est, ad crises febris acumine augeri, nec
mirabor cum caput circumferri uidebitur
si in amentiam deciderint. Quibus pinguis
hypostasis, & accumulata, horror acutus
significatur. Quibus labor erit ex renibus
prædicta signa sint, laboresque circa muscu-
los spinales extiterint, si in locis sint exteris-
oribus, abscessus, quæ Græci apostemata
uocant foris, expecta futuros, si in locis
interioribus fuerint dolores, abscessus in
interioribus fore expectato. Si sanguis non
fluat, & stillet, stranguriaque affligatur, dor-
lorque ad perinæum ac uentriculum incidat,
significat circa uesicam esse ægritudinem,

ἀπόστημα
Latine ab-
scessus.

quibus à principio urinæ sunt nebulosæ,
uel etiam crassæ, purgandi sunt, si cetera cō-
ferre uidebuntur, quibus à principio uris-
næ sunt tenues, ijs medicamen ne exhibeas.
At si uidebitur clysteribus utere, ita
nanq; si curentur profuerit, quod futurum
quoq; est, ex urinis licebit conijcere. Nam
si densior, uel pallidior, melior erit urina, si
tenuior & nigrior, erit deterior, salutem
nanq; pronunciat. Hunc Hippocratis lo-
cū Galenus hoc modo interpretatur. Ma-
nifesto nunc crassiores tenuibus cōparans
dixit, non naturalibus, at tenues & nigras
pessimas, ad solas tenues effectas minime
concoctam significans egritudinem, inte-
gre nanq; tenuis aquosa est, & perinde etiā
alba. Quod si mutationes habeat, tempus
significat, & necesse morbum commutari
ad inæqualitatem, in deteriorem & melio-
rem. Ex febribus inquit porro Hippocra-
tes, precipue morbis urinarum significatio
colligitur utilissima. Sed quoniam omne
contra naturam ab eo, quod est naturale,
inuenitur, & naturalibus sumamus princi-
pium. Urina igitur in sanitate, & habitu
bono constitutis hominibus optima, que
subrutila, aut subflaua, crassitudine medio-
cris, quæq; colorem non mutat, cumq;

Galenus

emicta fuerit, leuem, & albam, & equalem perpetuo seruans hypostasim, iuxta bibentis rationem. In foeminis naturalis urina colore albior sit, qua uiri fere necesse est, maioremque habet hypostasim. At in infantium crassa est hypostasis, propter puerorum uoracitatem, inordinatumque & in tempestiuum motum. Leuem, inquit Galenus hypostasim uocat Hippocrates, continuam, & indiuulsam significare uolens. Leue siquidem opponitur aspero, equalē uero, ut in totum semper similem mingat, & manet concocta, neque deinde inconcocta, non utique hypostasim, uel profusionē totam habet inaequalem. Queramus igitur in naturali urina colorem, uel profusionis constitutionem, & quae a profusione inferuntur, ut nebulam sub nebula suspensam, & in fundo hypostasim, non dubium quin ad haec conuersa urina, inconcoctionem indicet in uenis esse. Optima quidem, inquit Hippocrates, urina est in egrotantibus, quae simillima sanorum urine, subuiridem, uel subflauam, & albam, & leuem, & equalem habens hypostasim. At deterior eleuationem habens albam, & leuem & equalem. Est porro hac inconcoctior, quae nebulam habet, quam esse subternubis

Leuis hypostasis

Optima urina quae

latam, in qua enim flatus est in profundo,
crassus, & inconcoctus. Si exiguus qui-
dem sit, extrudit reliquam materiam, ut
ad fundum uasis deferatur, ipsamque dispe-
scendo, dirimendoque uniri non permittit.
Quod si redundet inconcoctus in fundo fla-
tus, attollit ad profusionis medium hypo-
stasim, facitque eam sublimitatem appellatam.
Quod si flatus impendio plus fuerit incon-
coctus, ad extremum profusionis agit hy-
postasim, quæ nebula nominatur, aut sub-
nebula. Quanto igitur potuerit flatus dis-
tribuere, nec sustollere hypostasim, tan-
to inconcoctiorem esse urinam arbitrator.
Quod si neque hypostasim, neque sublatio-
nem, neque subnebulam, neque nebulam
urina habuerit, sciendum est morbum fa-
cientes humores naturam concoxisse. Quod
si quandoque quidem habet hypostasim,
uel sublationem, uel subnebulam, uel ne-
bulam, quandoque autem non pugnam
naturæ ostendit cum ægritudine. In pur-
ris namque tertianis, & quotidianis, nebula
solum, uel sublatio sæpenumero ad mor-
bi solutionem sufficit. Quandoque uero be-
ne coloratam duntaxat esse urinam. Ple-
runque color albus eius, quod intus apparet
illatum in profusione fallit ignaros, quod

hypostasim utilem, quæ non sit, esse opis
nentur. Euenit siquidē, ut crudus humor
& albus cum urina excretus subsidat, præ
beatq; uidendā utilem hypostasim, quan
doq; iecore aut renibus languentibus pus
cum urina excernitur & subsidendo, fallit
etiam minus acutum artificem, sed prius
definiendum, excutiendumq; est langues
re hominem, aut ex renibus, aut ex ieci
nore, alioue membro, unde per urinam
purgari consuevit, deinde etiam grauius
olens puris particeps inuenitur. At crudus
humor per utiles hypostases distinguitur
ab inæquali substantia eius quod subsidet,
neq; enim id sibi continuum manet, sed in
minutas partes dispescitur, tanq; harenu
las, neq; omnino leue est, sicut uera est hy
postasis, subinde utilium urinarum, pri
mum quidem apparet nebula, deinde suc
cedens, sublationem facit, postremo resis
dens, in fundo uasis hypostasim facit, cum
perfecte id concoctum fuerit. Verū in cru
dis humoribus statim ab initio in uasis fun
do substernitur uis multa, quod non sit uti
lis, sed mala tota profusio, deinde pedeten
tim concocta & attenuata, ad medium sus
sollitur profusionis, facitq; sublationem.
Cum uero attenuatior, ac concoctior eua

ferit, subsidet in profusione, & nebulam
facit, planeq; ignaros fallit, ut existiment
in deterius lapsam esse ualeitudinem. Si fu
Agrius erit urina magis biliosa, inquit Agrius,
Hippocratis interpres, & hypostasis simili
lis, debes euacuare, siue per urinas, siue
purgamine. Si biliosus fuerit color, hypo
stasis autē alba, erit bilis cū pituita utrunq;
euacuato. Si color albicans, & hypostasis
rufa, seu manifesto, seu obscure, uel plus
fuerit, si potentia ualida, firmæq; sint uis
res, mitte sanguinem ex uena, sin imbecil
lis sit, medicamen adhibe, aut ei rei accom
modatum exhibe cibum.

Galenī quæstiones in Hippocratem.

Quid significat tenuis & pallida urina
na? nempe incoctam substantiam,
colore cōcoctam, imbecillitatemq;
naturæ. Colore nanq; quod facilem con
coctu concoxit, nō utiq; substantia quod
sit collatu difficilis. Quod si ita diu feretur
& periculo immunis perdurare homo nō
potuerit, quoad morbus concoquatur.
Admodū nanq; tenuis urina perniciosam
significat cruditatē, quatenus calor, quod
tenuium partium est, depascitur.

Quid significat tenue & fuluum? nempe
pe tenue substantia, & fuluum colore, me-
lius est pallido, sed tñ substantia inconcocta

Quid significat rufa urina? nempe in-
concoctionem, non interitum, sed non
tam cito concoquitur, est namq; ex sangui-
ne putrido, qui necdum perfectam acces-
sit concoctionem, nec etiam suum color-
em, ob hoc morbum significat diuturni-
orem. In continuis autem febribus ui mul-
ta sanguinis excitatis, excernitur urina ru-
fa, & crassa cum hypostasi rufa, manifes-
tumq; ex colore, & profusionis substan-
tia, quod assistit incoctum esse, egritudinis
certæ incoctæ urina flaua quidem colore,
substantia uero tenuis.

Quid significat tenue mictum, & foris
turbulentum? Vtiq; inconcoctum ex cir-
cumfluentia crassi flatus, significat uero
naturam incepisse concoquere.

Quid significat crassa mictura, & pers-
manens crassa? Talis mictura ita permas-
nens est, ut iumentorum, pubescere ac ui-
gere significat crassos humores & spiritus
ut feruorem. In his capitis dolor, aut iam
præsto est, aut mox affuturus propter per-
turbationem, ac fumidas exhalationes, q̄
sunt in humoribus.

Quid significat crassum emictum, & de
inde perdurans? quiescere quidem in hu-
moribus ebullitionem, & attenuari, mo-
deratam significat quantitatem, hinc discer-
nendi esse principium.

Quid significat mictum tenue, & idem
perdurans? extremam inconcoctionem
id significat, nam si natura ad concoctio-
nem inclinare tentasset, nequaquam tale ex-
creuisset. Hoc autem fit, aut uirium imbes-
cillitate, aut obstructione, opilationeque,
aut ob ægritudinis longitudinem. Nam
quoniam longa quartana est in principio
ob multitudinem, & materiae difficultatem
urina directu difficilis tenuis mingitur, ue-
rum tenuis minuitur ob opilationem ieco-
ris, aut renum. Cæterum ex loci dolore
dinoscitur. Mingitur sane tenuis, & alba,
etiam in æstuosis febribus, quæ causi nos-
minantur, significatque amentiam immine-
re. Causus namque febris copiam significat
bilis, at diuturna urina non est, manifes-
tumque facit in uasis bilem non manere, sed
sua ad cerebrum euolui, ac uolitare leuita-
te, ac si amens non sit. Hinc noris fore, quod
si iam est, mingiturque tenuem, & albam cum
interclusa febre, mortem proximam fore
prædicito, neque enim cerebri uires sustine-

καύσος est,
quæ cum
multo ar-
dore facta
febris, nul-
lâ corpo-
ris remissi-
onē affert

bunt per febrim æstuosam immiffæ bilis
acorem, & difcerptionē iam putrefcentis.

Vnde nam oleofæ gignuntur urinæ?
Consuevit febris primo quidem pingue
liquefacere, deinde carnem, postremo fo-
lida exurit corpora, pingui ergo exuftio,
oleofæ excernuntur urinæ, fenfim autem
eliquescit pinguedo, inde principium has-
bet, & afcentum, & uigorem. In princis-
pio itaq; colliquefactionis oleofi coloris
urinas facit, ut ambiguum fit, aquofæ ne
fint, an oleofæ. At in afcentu oleum, effe
apparet, ut olei mixtionem iam habere uideantur.
Verum in uigore iam tam colore, quàm
fubftantia oleū effe dixeris, idq; renum
eft duntaxat, aut totius corporis, ac fi
renum fit duntaxat aceruatim huius
modi excernitur multitudo cum multo ca-
loris fenfu circa renes, fin totius corporis,
pedetentim fumat incrementum.

Quid fignificant eruofæ hypoftafes?
cum iam depafta pinguitudo eft, & reli-
qua eliquescit caro, etiam eruofas in uris
nis excernit hypoftafes. Cæterum aut re-
num eft, aut totius corporis, ac fi ex renis
bus fuerit urina etiam cōcocia eft, & eru-
ofas excernit hypoftafes, fi cruda, totius cor-
poris eft malum.

Quid significāt furfuraceæ hypostases? Cum febris depasta fuerit pinguedinem ad uasorum profundum, in putrefactione tum tales euadunt, angustiores foliosis, eis tamen crassiores excernuntur, quandoq; ex uesica, At si febris affuerit, totius corporis est malum, si minus, uesicæ solius, ac si urina fuerit inconcocta, morbus totius est corporis, Sin concocta, solius uesicæ, uerum locum suum obtinet dolor.

Quid pronuntiant foliosæ? cum solida oblanguescunt, primo nanq; multū abra duntur, ac si cum febrī uniuersum affligitur corpus, si secus, sola uesica. Ex uesica quidem sunt concoctæ, ex toto autem corpore crudæ.

Quid prætendunt in urinis hypostases præcipites ac suspensæ? cum febris profundum uasorum compræhenderit, & maiorem latitudinem assumpserit, & longitudinem ampliorem, fiunt furfurum hypostases, uocanturq; præruptiones. Cæterum prærupta duo significant, aut enim sanguinis torridam uim pronunciant, aut solidorum corporum ualidam colliquefactionem, ac si alba sit hypostasis, solidorum est corporum langor, sin rufa, id æ sanguine.

Quid

Quid significat grauius olens? tabem & naturæ futuram extinctionem.

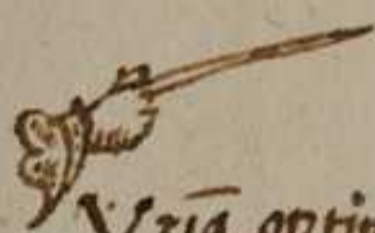
φθισις
Tabes

Quid atræ significant urinæ? Cunctæ profecto hæ & crassæ omnino sunt & perniciosæ. Rarissime, aut prorsus nunquam atra inuenitur tenuis urina. Nigrum certe corpus aut propter tostum efficitur sanguinem, aut ob totius corporis refrigerationem, aut melancholico humore purgato. Trinæ itaq; hæ sunt differentiæ, quæ crassissimas obtinent substantias, ac crassæ inueniantur atræ urinæ necesse est, in acutis profecto ægri tudinibus pernicio sa, ut plurimum atra urina est. Cum male olens & hypostasis atra fuerit, in ægri tudinem acutam lapsam, talem urinam emingentem non mori impossibile est. Si sublatio sit atra, minus malum, similiter si nebulam, uel subnebulam habeat similem, mitius est malum. Siquidem atrum quandoq; frigiditatem ostendit, quandoq; caliditatem, seu quoquo modo uim torridam. Si igitur liuidum prius mingat, deinde ita fiat atrum, frigiditatem obtinet. Si fuluum antecesserit, inde in atrum conuertatur tostum, ex nimio calore ostendit sanguinem atrum euasisse. Nos utiq; ne prætereant quartana, & melancholica dissoluta amentia

B

atras excerni urinas, & crassas. Lienosi
nanq; tales frequenter emingunt, cum lan-
guens ita lien apparet. Nullam nanq; dis-
gestionem, & apparitionem intendit in re-
dundantiam melancholicam. At nos ista
perniciosa esse pronūciamus in acutis egrit-
tudinibus, cum tam uiris quā fœminis
atræ urinæ existunt esse pessimas, at infan-
tibus si aquosas. Minus uero erunt perni-
ciosæ atræ urinæ lienen habentium inuali-
dum, ac non ex estuatione, at ex frigidita-
te atratus liuescit quodam modo sanguis,
sicut aliorum quorundam, at id ex humo-
ris melancholici refusione.

Aliud præscriptum ex Paulo
Aeginata.

 Sicut in excrementis, ita in urinis con-
sualescentium ex ægritudine signa capi-
untur. Urina igitur optima est sanis
Uria optima simillima. Huiusmodi autem est subfulua,
pariterq; subflaua, statim nanq; ea medio-
crem crassitudinem habet. Cum autem
turbidarum urinarum tertiæ differentia
est, aut enim eiusmodi urinæ emictæ sistūt
aliquantulum, aut stant propemodū sem-
per, aut puræ excernuntur, sed mox tur-

blidæ euadunt, quæ est posita tertio loco
mala, æquabilis autem prima, at inter ut
tranq; est secunda. Verum postremo cruda,
quæ integre aquosa, utpote desperata
concoctione, uenoso genere liquecente.
Cum uero confestim euadit, circinus no
mine appellatus efficitur, at id crudarum
urinarum pessimum est, cum id tenue, &
album, ueluti aqua. Harum propinqua
urina est, in multis apparēs egritudinibus,
proxima fere tenui & albæ, hanc sequitur
quæ subpallida, at pallida si fuerit, & sub
rutila, concoquitur iam ex colore. Expe
dit autem ipsam etiam ab aqua separari, si
debeat colore ad unguem concocta intelli
gi. Si colorem naturalem integre custodi
ens, hypostasim albam, & leuem, & æqua
lem, & multam fecerit, concoctionis fue
rit absolutæ signum, ea nanq; copia mul
tum purgari humorē significat. Ac si cras
sior fuerit, mediocremq; aliquam habeat
hypostasim, non iam prorsus erit cruda,
nam si præruptæ fuerint, aut foliosæ, aut
furfuracæ, aut atræ, aut liuidæ, aut uiris
des, aut grauitè olentes hypostases, in uni
uersum cruditatem inesse significant, alio
qui sunt perniciosæ. Quæ autem coloris
sunt probati, aut hypostases albas, & leues

& æquales, uel per similes aliquas nebulas
uel sublimes eleuationes, id omnium est
optimum urinarum, præsertim si huius
modi fuerit hypostasis. Secundo aut loco
sublationes, tertio nebulæ, ac prorsus quo
magis quæ in urinis apparent subsederint,
eo meliora iudicari debebunt.

Theophili de Urinis sententia.

Scripturus de Urinis Theophilus Me
dicus, author sane celebris, ait primū
Hippocratem eum de urinarum pro
prietate dinoscenda præcepta posteris reli
quisse speciosa, deinde Galenum Medicū
mirificum, tertio loco Magnetem, hosq̃
præcipuos, & magnopere laudandos, hanc
tamen cognitionem ipsos non absoluisse
opinatur, neq̃ rem totam, ut par fuit atti
gisse, multa q̃ scitu necessaria prætermisisse,
quæ diuino suffragante auxilio, se perfectu
ra pollicetur, ut primum, quid sit urina,
deinde urinæ locum in quo gignitur, post
in quem excernatur, ac digeratur, moxq̃
eruendam doctrinam, in genera, ac species,
ad differentias distribuendam.

Urina igitur, Theophili sententia, est
sanguinis æstus, quem serosam quidam

*Suspensor dicitur huius
Magnum, no Magni
D. uixit cum pop
Spora Galeni for
uore medicis præ
stabilissimū in quæ ex
tut epigramma Luy
Ely 6 3. quæra u*

Uria quid.

uocauere redundantiam, alij aquosam, alij
 sanguinis saniem, ac de nomine non erit
 mihi controuersia. Generatur itaq; urina
 in uena, quæ stelenchiæa appellatur in si
 ma iecinoris parte dispersa, in qua uis est
 sanguinis effectrix. At eius ortus est huius
 modi, Sanguine constituto, exortaq; in
 eo turbatione, quodcunq; in eo leue fue
 rit, in sublimem eleuatur, quæ flauæ bilis su
 perfluitas quædam innata est. Hanc uesica
 fellis excipit per iecoris propinquum mea
 tum, perq; eundem meatum, quicquid
 sanguinis terrestre, ac sæculentum est, lien
 attrahit, quod porro in sanguine aquos
 sum, excipiunt renes per uenam, quæ in
 medio sinu, idq; in urinam comparant.
 Quæsierit fortassis quispiam, cur biliosa
 uesica splenis ex simis partibus iecoris san
 guinis superflua excipientibus renes pro
 ximi aqueum superfluum ex eodem non
 exceperunt loco. Occurrendū id magnæ
 opportunitatis causa naturam obtinuisse.
 Stelenchiæa namq; uena, quæ sanguinem
 facit, in simis posita iecinoris locis, comit
 tit per ramulos suos cauæ uenæ ei, quæ in
 conuexo iecoris posita est, per quosdam
 meatus angustos, & staminolos. Cum er
 go substantiæ sit crassæ sanguis, ac angu

Non hic sanie ampim? po
 sam q' pus, sed pro ro q' y
 a uortu d' xod Barbari
 Vrme generatio p' m' n' l'
 tra

σελεχ
 χιαια

Humori qe
 nouano & s' d' s'

Obiectio.

Responso.

Stos non possit prepeditos meatus penetra-
re, ei opus fuit comite aquosa redundan-
tia, ut tenuitate serosæ superfluitatis facile
cum ipsa dilaberetur in uenam sinuatam
sanguis. Cum autem eadem superfluitas
in uenam sinuatam fuerit intrusus, excipi-
entes ipsum renes, in urinam comparant,
per urinam excipientes meatus, in uesicam
instillare compellunt. Ac si integer, ac pu-
rus sanguis effectus fuerit, eius quoque su-
perfluum erit huiusmodi. Sin casu aliquo
uis sanguinis effectrix frustrata sit eius, &
minus opus absoluator, fuerit impedita,
eiusmodi euadit & aquosum superfluum,
quã uocamus urinam, ob hoc quandoque
tenuissimæ, & albæ apparent urine, quan-
doque crassæ, & albæ, crudiore euadente san-
guine, & imperfecto, effectrice sanguis pos-
testate, & cõcoctione facta uelut crudiore,
nonnunquam ex tosto, & ueluti feruescente san-
guine, eiusmodi ipsa quoque euadit redun-
dantia. Proinde talibus de causis etiã uri-
na specie cõmutatur. Dicamus itaque de na-
turali urina, ex integro pducta sanguine,
qualẽ esse opteat, et quo pacto sit optia de-
finienda, quã naturalis est noiata. Inde dino-
scet excedens, uel deficient neutiq; sana, sed
illegitima. Est igit naturalis urina eiusmodi.

Quæ optima urina.

Optima igitur, inquit Hippocrates, urina est, albam, & leuem, et æqualem habens substantiam, substantia consequente mediocri, & colore detenti, ut sit perfecta diffinitio. Urina præcellens est substantia mediocris, hypostasi alba, & leui, & æquali, colore rutilo, & subigneo, quæ aliquantulum flavescat ob fulgorem, atque diu id obtinebit. Galenus porro subrutilum & subflauum colorem optimum esse uult. At Magnes ignitum, & subrutilum. Nos uero in utrunque medium, ac quæcunque urine ab his quatuor fuerint immutatae, ut uel deficient, uel redundant, neutiquam naturales dicendæ sunt, sed illegitimæ. De colore tamen, & hypostasibus mox dicemus, interim de substantia loquamur. Quandoqui

dem omnis urina, sua essentia constitutio est urine siquidem essentia, humiditas est, Hanc humiditatem plerique sapientes Medici corporis humorem uocitarunt, ut sunt biles, & sanguis, quoniam in ipsa perfusio inspicitur. Huius nimirum constitutionis binæ sunt primæ differentia, tenuitas, & crassitudo, ex quibus mediocris quæ mixta. Hæc igitur mediocris, quoniam naturalis est, non diuiditur tenuis constitutio, aut min

De substantia urine.

gitur tenuis, & ita manet, aut mingitur, de
inde ita turbidescit, quod prima extreme
inconcoquibilis sit. Turbida uero crasces
scens concoquendi capiat principium ma
nifestum est. Itidem crassa scinditur bifas
ciam, aut mingitur crassa, & ita manet,
aut mingitur crassa, at sistendo tenuis effi
citur. Ac prima quidem firmitudinem in
corpore ex humoribus uacillare, at se
cunda turbulentiā dispesci, concoctis
onemq; sanguinis effectricem suscitari.
Componamus igitur cum colore consti
tutionem, diffiniamusq; que ex ipsis signa
bene ualentibus hominibus, et quomodo
cunq; languentibus, & quoniam color al
bus cæteros anteit colores, & tenuis consti
tutio in constitutione qualitates, compos
namus primo colorem album cum tenui
constitutione, ac dicamus quot modis al
bus, & tenuis color intelligatur.

Vrina profecto multum alba, ac tenuis
ex hominibus sanis, multum potum signi
ficat cum largo cibo, magisq; si uinum sit
exile. Huiusmodi certe & pueris emicta
urina, mala. Aquosæ siquidem urinæ sunt
puerorum pessimæ. Est etiam cum ex uni
uersali imbecillitate, & infirmitate, ut in
sene naturali. Longæ autem ægritudinis

infirmi-
tatem significat, quæ à quibusdam
claris Medicis nominatur ex morbo. se-
nectus.

Vrina tenuis, & alba, & abunde mi-
cta, ac confertim διαβητικὴν significat, quam præ
stantes Medici διαγρηγορίαῦ urinę uocitarunt, διαβητικὴ
est immo-
derata uri-
næ expul-
sio cū liu-
nonnulli porro clarissimi dipsacum, quod
naturalis hominis non sit, sed contra natu-
ram affecti ob renum calidam distempe-
rantiam. Immenso tractu igitur contra na-
turā affectis renibus, eiusmodi exit urina,

Vrina tenuis, & alba mi-
cta in febribus
significat ob huiusmodi humorem quoui-
dianā deficere. In frigida uero iecoris con-
tra naturam temperatione, tenues & albæ
emunguntur, ex opilationeque fiunt. Itidem
in languentibus ex renibus. In principio
quoque quartanarum urinæ tenues, & albę
emunguntur. In hydropicis quoque ex sur-
perfluenti causa tales euadunt.

Vrina tenuis, & alba, & æstuosa febrī,
quę causodes nominatur, ex ui magna fla-
uę bilis facta, & diuturna sublacione bilio-
sę superfluitatis sublimem arguit capitis lo-
cum compræhensum, & in parte capitis
anteriore factam inflātionem, in char-
tilagine delirium excitasse, ac si aliqua de
causa delirium esset, aut per e naribus san-

guinis eruptionem, aut sudore in capite facto, urina tenui & alba exeunte remissio indicatur. Verum si urina eo modo facta, diuturnum adest delirium, ita affectus moritur. Nunc tempus est, ut de colorum differentia, qui sint, & quales, quantaque possint constitutione componi, siue omnes, siue aliquae.

Colorum igitur primus est albus, eo deinde latius commutato sunt multae species, Glacies namque, & nix, & calx, & aqua, alba quidem sunt, sed non supremum alborem nacta sunt omnia. E lacte factus, minor intelligitur, eo declinate est cornu perspicuum, aut sicut ceratoïdis tunice oculi, quo declinante fit blandus color, is est subalbicans, ueluti lapis, qui onychites, ut ab alijs onychinus nominatur. Hi nimirum colores qualitate magis, & minus albi sunt. Si bilis quampiam admiserit color albus infectionem, in prima ratione subpalescere uidetur. Si plus acceperit incrementi, tum manifestae bilis color efficitur aquosus prior, secundus subfuluus, auro consimilis germano, inde igneus, auro perfecto consimilis. Subflauescens alius, cnico consimilis, inde flauus, Qui uero croco consimilis, deinde subrufus, ut ex albo colore fulgore ac

cedente, ut flammea infectio est, quem Galenium secuti, phœnicem uocant, ita alij atq; alij dempto uel addito colore fiunt. Rufus autem, ut ipse sanguis est non turbidus, nam excedens aut deficiens non sanus, sed illegitimus iure habetur, sed ut uini faciem habens, uel ut nigrius uinũ, aut purpureus ut iecoris color. Ceruleus porro uelut ex flaua bili tabidus, uel ualde tostus, uelut ictericorum, hoc est, arquatorum urina ut garus. Ceruleus color, Galeni definitione est hoc modo albus fulgens ad atrum habertim accedens, ceruleum facit. Phœos uero ex albo, atroq; commixto, ut ficuũ atrum cum exaruerunt. Viridis, ut porraceus, croceum habens colorem perfusum, uel ut gramen. Margarodes, quod & smargarodes dicitur, smaragdũ referens, cunctaq; uiridia ex caliditate plus, minusue fiunt talia. Liuidus profundior est phæo, ut plumbum, quicq; corpori ex fontibus adueniunt, nigricantiaq; corpora ex plosu cum flaccescunt, quod ex plaga fit, atq; etiam ex frigore, inde liquecit atrũ frigiditatem aliquã quandoq; caliditatẽ significans. Si liuidus sit color, frigiditatem. Ultra uero omnes colores is magis, et minus latius admittit, plura namq; nigra dissimilia inueniuntur.

Ceruleus
color.

Ac de coloribus, qui egritudinem, sanitas
temq; possint promittere, hæc satis, nunc
eorum significationem indicemus.

Tenuis, & lacteus color, in principijs fe
brium adueniens improbus, ac in uigore
prodesse ostendit. Tenuis, & glaucus, &
blandus, cum tenuis fuerit substantia, cru
dus est, ut paulo ante ostensum est. Ceterū
colores ad album proxime accedētes, ipsi
quoq; inconcoctionē significant, nec enim
ab insito, naturaliq; colore colores inficiun
tur, ob id tenuis color cruditatem ostendit.
Tenuis subpallidus, ac pallidus, concocti
onis principium significant, nam natura
lis calor ut necessariam substantiā crassam
facere non potest, sed colorem utpote pro
cliuiorem, in principio concoctionis mu
tat. Tenuis subrutilus, & rutilus, priore
melior. Is nāq; significat ex urina insitum
calorem confirmari, quod urina plurimū
inficiat. Quod autem non possit materiā
crassam facere, ipsam inconcoctam nomi
namus. Huiusmodi urina ab aqua inter
cutem adueniens, periculum portendit, ut
aquosa commodum. Tenuis flaua, & sub
flaua substantia cruda est, colore non natu
ralem modo excedit, sed etiam materiæ si
gnificat indigentiam. Ex inedia nanq; ius

uenis etate ob materiae inopiam urine sub
flauæ, aut flauæ apparent, quod funditus
contra naturam calor aliquis redundet, bi
lis redundantiâ significans, quando qui
dem immensa caliditas sanguinem uertat
in bilem, præsertim cum æstiuo tempore
diuturna fuerit inedia, qua tertianæ fre
quentissime fiunt, quarum urine flauæ his
de causis. Vigilia etiam nimia & curæ, &
labor, flauas ostendunt urinas. Ac de com
plexu tenuis substantiæ, & quibus cū com
ponatur coloribus, hæc satis. Nunc expo
namus eos explanando, tenuis albus, tenu
is lacteus, tenuis glaucus, tenuis subrutilus,
tenuis flauus, tenuis subflauus, nunc reli
qua prosequamur. Complexus aperias
mus crassæ substantiæ, dicamusq; quibus
cum coloribus connectantur.

Crassa, & alba urina crudum humorē
in uasis multum redundantem significat,
alteriusq; differentiæ pituitas, ut materios
sam pituitam, necnon purulentam. Cras
sum namq; emictum, et multum album, de
fectionem in articulis custodit, prius ea lan
guentibus, ac utcunq; morbo laborantis
bus, & inueteratis in multitudine crasso
rū humorum. Crassa lactis colore urina
sōcreti in sine ueniens, calculos in uesica,

uel renibus significat. Crassa blanda, & si
neutiq; turbida, perniciosum langore per
fusum in toto corpore ostendit. At si turba
bidæ fuerint, ut iumentorum, capitis dolo
rem uel adesse, uel aduenturum ostendunt.
Si perturbatę quoquo modo sunt, aut de
uoluuntur extrinsecus, calorem arguunt,
bullas in summa cute fore indicant, alioqui
eiusmodi crassa substantia in febribus cũ
multitudine urinæ, febris liberationem sig
nificat. Crassa subrufa, & si talis fuerit hy
postasis, longos portendit morbos, & à pe
riculo immunes. Crassa rufa idem ostens
dit sanguineum humorem fusum esse per
corpus, quemadmodũ in continuis febris
bus, & acutis ea pauxillatim emicta pericu
lum subesse significat, itidẽ in talibus emis
cta febribus, instabilis cum surditate, & ca
pitis dolore, colliq; & hypochondrii arqua
tum fore ante septimum diem ostendit.
Crassa liuida, si in æstuosa febrī, quę causus
dicitur, fiat cum capitis dolore, & uexetur,
& doleat, crīsim indicat. Crassa *δινοπή*, id
est, uini faciem habens, ad atrum tendentis
in conualescentibus sæpe incurrentibus,
talis significat malorum liberationem, se
nioribus ex longo tempore liberationem
ut plurimum significat, tales in fine factæ,

in calculos humores commutari. Crassa
cærulea in fine ægritudinis adueniens, ar-
quatum minatur morbum. Crassa uiris
dis apparens, stranguriam significat. Cras-
sa nigra, ipso complexu purgationem me-
lancholici humoris ostendit, quemadmo-
dum in uigore quartanæ, melancholiæq;
liberationem, & frigiditate nanq; tales ex-
unt, ac ex sanguine tosto. Ex talibus autē
causis crassescēs substantia tales indicat cū
crassa substantia colores fieri, hinc explora-
tum tres esse nigræ urinæ differētias, quod
crassior substantia quàm natura ferat uris-
næ hinc certum, nam soluta quartana, &
humore melancholico per urinas excreto,
apparent urinæ crassæ, necnon atræ, simili-
ter in morbo à melancholia soluto, etiam
reliqua per urinas excernitur melancholiā
faciens causa. Quod melācholicus humor
terrestris, & crassus, & niger, ob hoc urinā
facit crassam, itidē est tosto efficitur sauguis
ne, ut iam dictum, substantiamq; parem fa-
cit, quod quæ in uasis humiditas tostura
humectetur, inficiaturq;, frigiditasq; mani-
festo crassam reddit materiam colliquefas-
tionis ratione. Huiusmodi autem urinæ
in febribus spasmus significant ex tostura
uel etiam aliter, nam in febribus acutis

Quibus
lotiū sub-
stillum est
Græci hoc
uitiū *σπασ-
γυγία* uo-
cant.

les cum sudore capitis, & colli, & dorsi totius aduenientes spiritus faciunt difficultatem, ac etiam aliter urina talis adueniens, in febris acutis, cum graui odore, nullo afflicta malo uesica, interitum edicit. Ac de cōplexu substantiæ, cum qualibus consistere possint coloribus, memorauimus, diximus quoq; significata, & causas unde essent aperuimus. Iam de moderata dicendum substantia, quibus cum coloribus adueniat. Cum hac itaq; substantia, ut de crisibus inquit Galenus subrutila, et flaua cōstat. Magnes aut rutila, & subrutila. Theophilus uero inquit, non posse colores alios quos conuenire, præter subrutilum, & subflauum, in medio rutilum habentes, quod sane hoc modo indicatur. Quoniam igitur diximus cum coloribus, qualisnam sit crassa substantia, edocuimusq; singula, De hypostasi disseramus, quæ optima, & quæ substantia eius sit, siue excedens, siue deficientis, significataq; aperiamus in corporibus sanis, ac ægris, quæq; ex ipsis præagia efferri possint, ad quæ aperienda, Summi, Optimiq; Dei fauor adsit. Ab optimaq; hypotheseos constructione ordiamur.

Præstabit ab hippocrate Medicorum omnium Principe sumere exordium, ita tradente

gradente, Si febris, inquit compræhendens,
rit, per tria Corporis interualla, per longis-
tudinem, latitudinem, ac crassitudinem, ta-
lia furfurum fient ἀδρόμορες ἔρα, hoc est,
magis prærupta. Sectiones namq; frumen-
ti cum molitur uolitantes, ἀδρόμορῆν prisca
Græcorum lingua dicebantur. Fiunt er-
go huiusmodi præruptæ urinæ, aut ex uas-
lida solidarum partium attritione, aut san-
guinis magna tostura. Cæterum si talia si-
gna sint alba, solidorum est morbus. Si ru-
fa, sanguinis, ut inquit Hippocrates, nam
in febribus perniciosum sit hypostasim ha-
bere præruptam, & aliter in febribus uetus-
ta urina præruptam habens hypostasim,
totam salubrem significat hypostasim.

De grauiolentia urina.

Grauius olens urina, corruptionem si-
gnificat. Urina tætri odoris, & uellicans,
& urēs, tabē significat, & rursus in febribus
aquosa, & albicās urina, in albis sanguinis
fluxibus grauius olens, uacillationē cessatu-
ram ostēdit, & aliter in febribus acutis cras-
sa urina, & grauius olens, uesica non lan-
guente, interitum significat, uel urina odo-

rem grauem habens, colliquesationem,
& putrefactionem, natureque extinctionem
praesagit. Nunc de complexu dicamus cum
subrufo colore, talis namque color suilli san-
guinis, cum quo si qua sit crassa substantia
longitudinem egritudinis significat. Quod
si subrufa sit urina, hypostasis quoque subru-
fa, & leuis, assistat uel rubor cum crassa sub-
stantia, affluentiam sanguinis ostendit. Si
urina fuerit rosacea, significat albam bilem
redundare, ac si in medio nubecula sit nigra,
lethale est, quod si atra non sit, sed aliter,
noris esse totam bilem in toto corpore.
Victus ergo omnino sit succus ptisanæ,
enemataque urinam mouentia adhibeat Me-
dicus ex aqua rosacea, & ptisanæ succo,
stomacho, & iecori epithemata extrudenda
adhibeantur, ut farinae ordeaceæ, & psyl-
lium, quæ à necandis pulicibus quidam di-
xere herbam pulicariam, cum oui albumi-
ne, quod presentissimum existimatur reme-
dium, oxyphœnicus cum semine cucume-
ris, acidorumque pomorum succus. Sin cro-
cea appareat, & sublatio atra sit, interitum
significat. Sumito tamen trinas urinas die
una, uel etiã noctis, ac si omnes specie per-
similes sunt, moritur, At si differunt, ut ab

ba una sit, altera flauior, huius crifim indi-
cat. Quod si citrea colore, & hypoftafis al-
ba uideatur, ut filigo, cito excretā esse egrit-
tudinem. Victum fuggere igitur egrotan-
tium, uinumq; aliquantum, idq; tenue po-
tandum dato, ftomacho extrinsecus appo-
nito ex omphoceleo comparatum maffi-
chino oleo. Quod si color fit albus, nec ta-
men purus fubfidens, ut filigo, at circa fu-
premiū circumtegens araneofa crufta, cūq;
profunditur fubter oftendit tanquā albo-
rem lactis. Scito hanc egritudinem ex fris-
giditate exortā, & perinde ftomachus em-
plaftris obuoluendus. Sin fuperne obtes-
gentem obduxerit pannum, et profufio fit
pura, intra dies quinq; morietur, aut ad
fummū decem. Si colore mutabitur, fitq;
fubftantia craffa, intra dies duos morietur,
fi iuuenis, fin fenex, tres, aut quatuor. Sci-
endum urinam iuuenum, uel adolefcentū
ac pubefcentium, citri colorem habere na-
turalem, eftq; aliquantulum fubrufa, at uir-
rilis albior, fenum fimilis puerorum, mulis
ebris albior, quā uirilis.

Quid tenuis urina.

C ij

**Substantia
urinæ.**

Est tenuis ex prima substantia difficilis
concoctu, sitq; alba. Est autem substantia;
ut hic accipitur, seu constitutio concoctio-
nis qualitas discretrix, seu subiectæ rei per
crassitudinem qualitas. Hæc in tria diuidi-
tur, in tenuissimum, crassissimum, & tem-
peratū. Rursus inconcoctio tribus de cau-
sis efficitur, aut ex imbecillitate potentiaë,
aut copia potuum, aut quod exhibita con-
coctu difficillima sint. Color ipse sui gene-
ris habet rationem, quod ad decem prædi-
camentorum aliquam reducatur qualitas
Color tem. Color igitur est qualitas concoctio-
urinæ. nis discretrix, quæ in sex distribuitur, in al-
bum, pallidum, rutilum, flauum, rufum, ni-
grum, quorum alij remissionem, alij inten-
sionem admittunt. Remissio quidem sub-
iectæ rei imminutio, Intensio autem in co-
lorem alterum permutatio. Albus ergo
habet per suam latitudinem aquosum, un-
de & eius appellatio lacteus & lacte. Glau-
cus qui perspicuus, ut cornu. Blandus qui
lanis camelorum subalbicantibus assimu-
latur. Ut ergo albus in concoctione omni-
fariam, ita niger copiosam tosturam signi-
ficat extremus, alboq; oppositus. Horum
igitur mediij, alij inconcoctionem, alij to-

flam uim habent, est quidem pallidus albo uicinus, quod paucum colorem admittat. Rufus propinquus nigro, sanguinis multitudinem indicans, ut iam dictum, aut tosturam. Flauus suam habet mixturam à fuluo, & rufo, non iniuria igitur fulget, quod ex igni splendescat. At fulgorem à rufo capit, ut ex ordine igniti colores sint, albus, pallidus, fuluus, flauus, ruber, niger. Fit igitur ut dixi pallidus, cum pauca bilis aqueum colorarit, Fuluus, cum plus inficit, itidem flauus, cum impensius, Rufus, à sanguine, Niger, ex tostu aliorum aliquorum, ut extremam inconcoctionem albus significat. Tenuis igitur, & alba urina, tria præcipue significat, generaliter quidem uisurium debilitatem, aut opilationem, atque obstructionem, aut destitutionem bilis potentie imbecillitate, ut in senibus. Infitus namque nobis calor aliquando exundat, aliquando increfcit, aliquando sistitur, quandoque minuitur, & minutus quidem plus intenditur, quandoque minus, minuitur minus in crudis senibus. Plus autem in senibus est frigiditatis, & humiditatis, ut potestas ipsorum suggiletur, & ingesta minus concoquuntur, ac crudescunt, & perinde non satis ex sensu

tentia digeritur, neq; sanguinescit, quæ cū non integre fiant, nequidem urine idonea; concoctio recte fit, ac fertur tenuis, & alba, ac in longis ægritudinibus, quandoq; in principio, nonnunq; in fine fertur tenuis, & alba urina. In principio quidem sicut in quotidiana ob pituitæ imperium, quæ cum crassa sit, vias obstruit, & uelut trudendo urinam, ea fertur tenuis & alba. In fine autem ob longitudinem afflictationis, cū vires imbecillitate concoctionem non possint recte efficere, efficitur propter obstructionem, ut in quartanis cū sanguinescente iecore sex plurima generatur, sed minus humoris biliosi, bili non generata melancholicum humorem imperium exhibere necesse est, ac urinas esse nigras oportuit. Verum quoniam crassa, ac terrestris est essentia, grauat, premiturq; ac deorsum fertur, ob hoc urine neutiq; colorescunt, ac crassitudine obstruuntur itinera, per quæ meat urina, & perinde fertur tenuis, & alba. In nephreticis porro, ut cum calculo generato in renibus, aut pituita ibi uulso obstructis mingendi itineribus, urina excollatur, dissoluitur inquam, & fertur tenuis, & alba. Aliud quoq; hæc urina osten

dit malum, nam si in æstiuosa, ut causo ap-
pellata, febrī hęc appareat urina tenuis, &
alba, delirium fore pronuntiamus, ne quis
opinetur ob feruorem continuum fieri.

Causodes igitur febris tabescēte bili
mouetur, & intra uasa materia
infectionē habens, urinam
inficiat necesse est, si in-
terim tenuis uri-
na, & alba
appa-
reat in uas-
sis, non pmanet
bilis, sed sua leuitate
ad cerebrum ascendit. Si
urina existente tenui, & alba, &
febrī causode, neq; ullum sit deliriū
ipm fore p̄sagimus, ac de urinis hactenus.

F I N I S.